

Metody badawcze w socjologii (skrót)

Klasyfikacja metod

- studium indywidualnych przypadków (case study – konkretny pacjent, rodzina lub instytucja)
- Socjometria (badania struktur władzy i komunikacji)
- badania monograficzne instytucji
- metody obserwacyjne i eksperymentalne
- metoda badania dokumentów (analiza treści)
- metody statystyczne (ilościowe, techniki sondażowe)
- metody jakościowe (FGI, metoda dokumentów osobistych, m. biograficzna)

Techniki badawcze - ilościowe

- eksperyment (laboratoryjny, w terenie)
- obserwacja nieuczestnicząca
- wywiad kwestionariuszowy
- testy psychologiczne
- techniki sondażowe i ankietowe (sondy, sondaże, ankiety audytoryjne, rozdawane,
- wywiad telefoniczny CATI
- Wywiady typu CAPI, CAWI
- Badania dzienniczkowe
- Badania panelowe i trackingowe

Techniki badawcze - jakościowe

- obserwacja uczestnicząca
- wywiad socjologiczny (pogłębiony, narracyjny)
- zogniskowane wywiady grupowe
- analiza treści (czasopism, dokumentów, obrazów)

Case study

- Popularna w medycynie, zdarza się w badaniach instytucji (medycznych, ekonomicznych, społecznych)
- Badamy:
  - Skład i strukturę (ilość członków, poziomów, departamentów itd.), komunikacja wewnętrzna
  - Działalność, funkcje (jawne i ukryte, poziom realizacji celów), bariery funkcjonowania, potrzeby
  - Otoczenie społeczne i komunikacja zewnętrzna

Metoda badania dokumentów

- metoda badań wytworów ludzkich, materialnych i symbolicznych, jako źródeł informacji o cechach społecznych tworzących je ludzi.
- Technikami badawczymi metody badania dokumentów są:
  - badanie dokumentów (formalne i osobiste, pamiętniki)
  - analiza treści (artykułów)

Obserwacja

- polega na planowym i systematycznym oglądzie ludzi i zjawisk, opisywaniu zaobserwowanych stanów i zmian.
- Może być wykonywana bezpośrednio lub za pomocą odpowiednich przyrządów. (kamera, dyktafon, dron)
- Istnieje wiele technik obserwacji różniących się przede wszystkim stopniem ingerencji obserwatora w obserwowane sytuacje, sposobami rejestracji i analizy oraz czasem trwania.

Technikami badawczymi obserwacji są:

- jawna i niejawna;
- obserwacja uczestnicząca i nieuczestnicząca;
- obserwacja kontrolowana i niekontrolowana;
- obserwacja specjalna: shadowing (mystery shopping)

Eksperyment

- doświadczenie, badanie, zbiór działań , gdzie używa się bodźców wzbudzających w obiektach materialnych określone reakcje.
- Eksperyment wykonuje się w celu potwierdzenia lub sfalsyfikowania określonej teorii/hipotezy.
- Najlepsze eksperymenty odbywają się warunkach kontrolowanych (laboratoriach), gdzie badacz może zarządzać zmienną niezależną.
- Czasami przeprowadza się też tzw. eksperymenty plenerowe, aby zbadać jakieś zjawisko w miejscu jego występowania. Eksperymenty naturalne często sprowadzają się do prostej obserwacji, a czasami mogą być celowo aranżowanymi sytuacjami.

Socjometria

- metoda badawcza polegająca na badaniu struktur władzy i komunikacji pomiędzy jednostkami w populacji. Przeważnie badane są relacje komunikacji jednostek w grupie lub relacje władzy i współpracy.

- Technikami badawczymi socjometrii są:

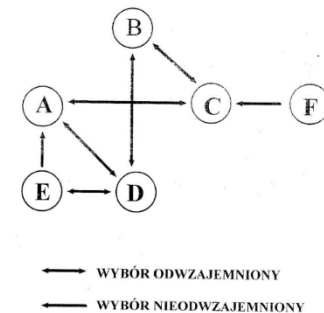
samoocena socjometryczna;

„zgadnij, kto?”;

uporządkowanie;

porównywanie;

SOCJOGRAM - WYBORY W
MAŁEJ GRUPIE

Metoda ankietowa

pojęcie wieloznaczne, w socjologii używane dla określenia techniki badawczej, gdzie kwestionariusz wypełnia sam badany lub w jego imieniu tzw. „ankieter”;

„**Technika ankiety...**” - sposób zbierania danych socjologicznych.

„**Kwestionariusz ankiety**” - określenie samego narzędzia badawczego, formularz z zestawem pytań do badanego, na które udziela on pisemnej lub ustnej (zapisywanej przez ankietra) odpowiedzi.

Typy ankiet: środowiskowa, prasowa, pocztowa, telefoniczna, Internetowa, panelowa, jawna, imienna, anonimowa;

Wywiad socjologiczny

- rozmowa, polega na zadawaniu przez badacza mniej lub bardziej sformalizowanych pytań (przewaga pytań otwartych).
- Do technik badawczych wywiadu należą:
  - wywiad kwestionariuszowy;
  - wywiad swobodny
  - storytelling (opowiadanie historii, polega na analizie narracji tworzonych przez członków danej społeczności), <https://mfiles.pl/pl/index.php/Storytelling>

1) Metody socjologii

Z materiałów Moniki Wójty-Kempy

Pożytki z socjologii dla kadry medycznej i instytucji medycznych:

- Ujawnia i opisuje społeczne definiowanie problemów zdrowia i choroby (społeczna geneza chorób, rodzina jako źródło zdrowia i choroby)
- Tłumaczy medykom, czym jest rola społeczna chorego - jak chory rozumie swoją chorobę (lay referral system), jak współpracuje z profesjonalistami medycznymi, gdzie szuka informacji na temat swojego zdrowia, kogo uważa za autortet itd.
- Objaśnia relacje osób chorych i zdrowych: wsparcie społeczne jako źródło zdrowia, rozprzestrzenianie się chorób (sieci społeczne)

Pożytki z socjologii dla kadry medycznej i instytucji medycznych:

- Opisuje funkcjonowanie, rozwój i patologie instytucji medycznych (opinia zewnętrzna), takie jak np. dyskryminacja pacjentów, przemoc, biurokracja.
- Opisuje przemiany zawodów medycznych – strajki, potrzeby, współpraca w zespołach medycznych
- Komunikacja personel-pacjent - poszerza perspektywę personelu, uczy komunikacji

Pożytki z socjologii dla kadry medycznej i instytucji medycznych:

- Opisuje globalne przemiany i procesy społeczne mające wpływ na medycynę i popyt na usługi medyczne: medykalizacja/ demedykalizacja, telemedycyna, „tworzenie chorób” (ADHD)
- Rozwój i znaczenie medycyny niekonwencjonalnej, osłabienie autorytetu medycyny
- Śmierć i umieranie jako problem społeczny

Po co nam socjologia?

- ...”umiemy się tylko kłocić albo kochać, ale nie umiemy się różnić pięknie i mocno” („Listy o emigracji”)
- Socjologia uczy dostrzegać to, co ludzi łączy, podobieństwa, wspólnoty, trendy. Ale nie wartościuje, nie mówi, który (które) z nich są lepsze lub gorsze.
- Socjologia jest także dla Świątłych obywateli – pozwala racjonalniej odnaleźć sens życia, własną tożsamość, swoje miejsce w społeczeństwie, określić szanse swoich działań. Dostarcza MAPY ŚWIATA, w którym żyjemy, lepszej orientacji w chaosie toczących się wydrzeń, racjonalnej interpretacji tego, co się wokół nas dzieje (Sztompka)